

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Теодора Иванова Калейнска;

Великотърновски университет, катедра „Национална сигурност и политически науки“

Научна специалност: 3.3.Политически науки

Относно: дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“

Професионално направление 3.3 Политически науки,

Докторска програма „Политология“

Софийски университет „Св. Климент Охридски“,

Философски факултет, Катедра „Политически науки“

Тема на дисертационния труд:

„Отговорност и отчетност на изпълнителната власт при противодействието на тероризма в България, Великобритания и Германия в периода 2009-2020г“

Автор на дисертационния труд: **Бианка Бориславова Богоевска**

Основание: участие в състава на научно жури, назначена със Заповед № РД 38-111/21.02.2024 - на Ректора на СУ „Св.Климент Охридски“

1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите.

От приложеното към документите представяне на докторанта от страна на научния ръководител се вижда, че Бианка Богоевска е редовен докторант в направление „Сравнителна политология“ в СУ „Св. Климент Охридски“. Семестър от обучението си, Богоевска учи във Варшавския

университет по програма Еразъм+. Богоевска е бакалавър на Софийския университет по „Политология“ и магистър по „Право и политика на международната сигурност“ на Амстердамския свободен университет. Магистърска теза – посветена на изследване на наративите около създаването и развитието на механизмите за отговорност и отчетност на Европол. Работи като старши медиен анализатор и е съучредител на Амнести Интернешънъл България.

За подготовка на настоящата рецензия са представени за защита дисертационен труд, автореферат, публикации и документи на докторанта, които отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение в СУ и университетските академични стандарти и изисквания. Дисертационният труд е обсъден и предложен за публична защита от катедра Политология при ФФ на СУ, протокол 7 от 6.02.2024 на Факултетния съвет. Всичко това ми дава основание да заключа, че са спазени процедурните и законовите изисквания по така насрочената процедура по публична защита. Изпълнени са минималните национални изисквания чл. 2б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ и съответно по чл. 24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представена е справка за нужните публикации – общо 4 на брой, 3 от които отпечатани и 1 под печат, които демонстрират трайният интерес на докторантката към темата на дисертацията.

Докторантката е представила автореферат, който съдържа всички необходими елементи и информация, адекватно отразява съдържанието на дисертационния труд

Бианка Богоевска представя за защита дисертационен труд „Отговорност и отчетност на изпълнителната власт при противодействието на тероризма в България, Великобритания и Германия в периода 2009-

2020г“, тема с изключително звучене и актуалност, не само за изследваните страни, а и в световен план. Динамиката на международните отношения и радикализацията на движения, нарастващия мигрантски натиск постави световната общественост пред постоянна опасност от различни по характер терористични атаки, което и извика необходимостта от приемането на разширени по-строги мерки в много страни. Философията на правата на човека в сянката на тероризма бе поставена под въпрос. Докторантката си поставя не леката задача не просто да проследи правната рамка, която страните приемат в противовес на заплахите от терористични атаки, но в контекста на правата на човека и гражданина, да изследва и анализира отговорността и отчетността на изпълнителната власт. Богоевска търси баланса между права, защита, отговорност и отчет на властимащите, противодействие и ограничаване на терористични заплахи, което прави анализа ѝ още по-труден. Това, че докторантката се е справила така успешно с намирането му, ясно говори за отличната ѝ правна култура, отлично фокусиране в поставеното изследователско поле, умело боравене с различни практики, ясно формулиране на критерии за сравнение. Смятам, че имаме отлично избрана и много добре формулирана тема за изследване, което е многопластово и богато с демонстрираните теоритични познания, както и с демонстрираните умения за сравнителни анализи и обобщения.

Представената дисертация е в общ обем от 220 стандартни страници, 193 стр. основен текст, структурирана е в увод, три глави, заключение и се основана на над 280 заглавия на използвана литература на български, немски и английски език (академични текстове, електронни, нормативни, статистически и съдебна практика). Предложеният текст и изключително богатата библиография свидетелстват за широка професионална ерудиция, умение за анализиране и аргументиране. Докторантката е цитирала коректно, спазвайки академичните стандарти.

В Увода на дисертацията, Богоевска аргументира своя изследователски интерес, представя своята основна цел, хипотеза и помощни хипотези, определя обекта и предмета на своето изследване. Обект на дисертацията са „отговорността (съдебна) и отчетността (парламентарна) на изпълнителната власт по отношение на техните мерки – правомощия и действителни стъпки – в борбата им с тероризма“, като предмет правилно е определена „динамиката в отговорността и отчетността на изпълнителната власт под влиянието на засилената опасност от терористични атаки“. Като основна цел докторантката си поставя да установи наличието на изменение в отговорността и отчетността на изпълнителните власти в изследваните държави в областта на антитероризма, прилагайки група от критерии, касаещи върховенството на правото (изискване за обосноваване на мотивите в административните актове, ограничаване дискрецията на изпълнителната власт и еднакво прилагане на законите). Оценката по тези стандарти е основната задача на дисертацията, в сравнителен план, в три европейски държави. Изведени са работните дефиниции на понятията, с които ще работи. Защитена е основната хипотеза, а именно че „и в трите страни след 2015 г. не настъпва допълнителна милитаризация на демокрацията. До известна степен се наблюдава дори обратното – парадоксално, кризата от 2015 г. се явява като непосредствен тласък за по-отговорна и по-отчетна изпълнителна власт и в трите държави в сравнение с периода 2009-2014 г.“. Представени са ограниченията пред изследването. Направена е обосновка на избора на трите изследвани европейски страни /Великобритания, България, Германия/.

Първа глава представя детайлен преглед на литературата в страните на анализ. Изследването е представено по държави, което позволява да се направи не само преглед, но и да се проследят различните дискусийни ракурси, които са подпомогнали извеждането на работните дефиниции. Прегледът представя академичният дебат относно понятията „отговорност“

и „отчетност“; извеждането им позволява на докторантката в цялата работа да работи с точно формулирани и ясни още от старта на изследването, понятия.

Втора глава заслужава особено внимание, защото е фокусирана върху методологията на изследването. Както и самата докторантка посочва, то „изследването използва смесен сравнителен анализ на три страни – България, Великобритания и Германия. Трудът съчетава нормативен анализ на промяната на законодателство, количествено изследване на прилагането на антитерористичните мерки, илюстрация посредством подбрани дела по обжалвания, както и количествен и в по-малка степен качествен анализ на задаваните парламентарни въпроси.“ /стр. 35/. Прецизно е обяснен избора на изследвани държави, техните специфики и разлики. Ясно са изведени, обяснени и защитени стандартите за оценка на върховенството на правото в сферата на тероризма (обосноваване на мотивите в административните актове, ограничаването дискрецията на изпълнителната власт и еднаквото прилагане на законите).

Трета глава е същинската, тя е най-приносна и интересна – предложен е сравнителен анализ на България, Великобритания и Германия, прилагайки въведените в методологията, критерии. Представени са в развитие нормативно уредените правомощия и съдебен контрол, прилаганите мерки, практическия съдебен контрол, преглед на съществуващия парламентарен надзор във всяка от изследваните страни. Задълбочено всеки от прегледите завършва с оценка на прилагането на критериите на изследването на върховенството на правото. В постигането на този анализ, докторантката е разработила и анализира 17 таблици и 14 фигури. Главата завършва с обобщаване на сравнителния анализ.

Научни приноси в дисертационния труд

Докторантката не е представила специално формулирани научни приноси, но бих си позволила да очертаят няколко, които и демонстрират стойността на представеното изследване.

Първият принос е теоретичен, представен основно в първа глава и втора на изследването. Представена е широка гама от авторски тези, които са анализирани и обобщени, изведени са основните работни понятия с много добро умение за формулиране на проблемни области. Смятам, че изследването запълва ниша в специализираната литература като със своя интердисциплинарен подход умело представя сложната динамика и взаимовръзка между права и защита на права (срещу противодействие на терористични атаки), в светлината не само на отговорността на изпълнителната власт, но и нейната отчетност. Специален акцент докторантката поставя върху определен времеви отрязък, а именно кризата от 2015 г. и влиянието ѝ върху ролята на съдилищата и парламентите в борбата с тероризма. В сравнителен план е разгледано развитието на нормативната база и съдебен контрол, прилагани мерки, съдебен контрол, парламентарен надзор, което е позволило докторантката да направи задълбочен анализ на различните фази на защита на права, пречупвайки анализа през прилагането на върховенството на правото и демократичната практика.

Втори принос е богатството на предложеното *сравнително изследване*. Прилагайки защитената методология, методично Богоевска изследва и анализира избраните от нея критерии, събирайки и обобщавайки огромен материал, поднесен в таблици и фигури. Приветствам избрания подход на сравнителен анализ, който е ясен, аргументиран. Според мен, той позволява разширяване на изследваните държави и бих насърчила Богоевска да не спира своето изследване с настоящата защита. Събраният и обобщен

значителен обем информация и данни безспорно дават възможност за последващи автори изследвания.

Трети, най-значим принос на предложеното дисертационно изследване, е *неговия практически характер*. Ясно, в здрава вътрешна логика хронологично са проследени и анализирани нормативно уредени правомощия и съдебен контрол, мерки, съдебен контрол, парламентарен надзор. Предложената дисертация може да бъде добър източник за всеки изследовател, за всеки политик или защитник и граждански активист на правата на човека при анализа на отговорността и отчетността в контекста на превенцията и противодействието на тероризма.

2. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам сериозни съдържателни критичните бележки.

Бих си позволила да се обърна към докторантката с въпрос - борба с тероризма и права на човека. Редица международни организации приеха серия от документи за борбата с тероризма, в контекста на защита на правата на човека. Как виждате динамиката и баланса между права на човека и мерки за противодействие на тероризма? Защитени ли са правата ни от свръх-мерки?

Добро продължение на изследователските търсения биха били и как се осъществява отговорността и отчетността на ниво международни организации.

3. Заключение

Дисертационният труд на Бианка Бориславова Богоевска съдържа в себе си ясно очертани теоретични и приложно-практически резултати. Смятам, че мога да твърдя, че дисертационният труд удовлетворява всички изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане. Това ми дава основание да предложа на научното жури да присъди на Бианка

Бориславова Богоевска ОНС „доктор“ в професионално направление 3.3.
Политически науки.

Доц. д-р Теодора Калейнска

24.05.2024, София